

1.5 Кінний спорт і туризм

1. Види кінного спорту.
2. Правила проведення змагань, організація суддівської колегії.
3. Вимоги до спортивних коней.
4. Утримання, годівля спортивних коней і догляд за ними.
5. Зоотехнічний, ветеринарний, фізіологічний та антидопінговий контроль в кінному спорті.

1. Види кінного спорту

Кінний спорт являє собою різні фізичні вправи, які виконує вершник на коні на різних алюрах. Успішне використання коня в військових діях вимагало спеціальної підготовки. ця підготовка передбачала розвиток сили у коня, витривалості, жвавості, сміливості. .

Серед різноманітних кінноспортивних змагань та кінних ігор, найпопулярнішими є класичні види - виїздка, додання перешкод і триборство.

Виїздка (або вища школа верхової їзди) – вид спорту в якому вершник демонструє керування конем ефективність та правильність його природних рухів на всіх алюрах (крок, рись, галоп), чіткість виконання певних фігур і вправ. Досягає він цього систематичним тривалим тренуванням. При цьому вершник повинен зберігати правильну, красиву, невимушену посадку впевнено і постійно керувати конем баз будь-якої примусової дії на нього.

Додання перешкод (конкур). Це найпопулярніші і кінноспортивні змагання. До їх програми включають конкур різної складності, залежно від кількості та розмірів перешкод. У спеціальних змаганнях – потужність стрибка – висота перешкод збільшується до 180-220 см і більше.

Триборство – найважчий класичний вид кінного спорту, який включає: манежну їзду, польові випробування та додання перешкод. Змагання проводяться на одному коні протягом трьох днів за схемою: перший день – манежна їзда, другий – польові випробування по пересіченій місцевості, третій - додання перешкод на стадіоні чи спеціально обладнаному майданчику. Манежна їзда є спрощеним варіантом виїздки.

Стипель-чез. Це групові скачки вершників по замкнутому колу на відстань 3-7 км з доданням різних за типом і розміром перешкод: хворостяних засік, рівчаків, канав сухих та з водою, земляних валів, пагорбів.

Драйвінг – це їзда в екіпажах запряжених кіньми. У них їздок з двома пасажирами в екіпажі запряженому четвіркою коней (по дві або одною парою), протягом чотирьох днів виконує такі завдання: першого дня представляє суддям екіпаж для оцінки стилю запряжки; другого – змагання у відкритому манежі для демонстрації, виїзді коней, третього – польові випробування на дистанцію 36 км для оцінки роботоздатності; витривалості коней; четвертий день – перевірка стану коней після випробувань.

Кінний туризм. У ХХ ст. В Європі набув популярності кінний туризм. Чи туризм “у сідлі”. Туризм у сідлі поряд з іншими видами спорту має свої переваги. Їзда верхи на природі відповідає вимогам активного відпочинку людини і забезпечує нормальне навантаження на всю її скелетну мускулатуру і внутрішні органи. Під час їзди верхи навантаження на м’язи вершника таке ж як і під час руху кроком з швидкістю 4,5км/год, а під час руху галопом – як на бігу.

Маршрути кінного туризму можуть протягати через заповідні зони, в горах, історичних місцях біля природних і штучних водойм, у місцях археологічних розкопок і інші.

Для туризму “в сідлі” зазвичай використовують місцевих коней. На базах туристи проходять початкову підготовку з догляду за кінями. Їх сідлання, керування ними, техніки безпеки і т.д.

Поні-клуби. Вперше були організовані в Англії. Головна їх мета – навчання дітей і підлітків мистецтва верхової їзди та кінного спорту.

2. Правила проведення змагань, організація суддівської колегії

Для проведення випробувань (змагань) необхідний суддівський штат: головний суддя, суддя секретар, ведучий, що описує забіги. Судді, що реєструють збої, суддя – стартер, для запуску коней. Порядок бігового дня: головний суддя дає звіти: перший – повідомляє, що коні можуть приступати до розминки, другий – необхідно виїжджати коням, що біжать у заїзді, а всім решта з’їхати з доріжки, третій дзвінок (через 7-10хв після другого) коні зобов’язані розподілитись по доріжці, відповідно своїх номерів, тоді стартер опускає прапорець і дає команду, головний суддя вмикає секундомір. Під час випробувань існують правила, які наїзник повинен виконувати, а їх порушення приводить програму і адміністративного стягнення. Ці правила такі: при їзді, наїзник не повинен заважати і штовхати іншого, не кричати, не лякати коней які їдуть поруч, якщо наїзник обганяє іншого коня, він не повинен заважати іншим з будь-якої сторони, і на будь-якому відрізьку дистанції.

3. Вимоги до спортивних коней

Для виїздки перевагу надають коням верхового типу, гармонійного тілоскладу, правильного екстер’єру, вільними рухами. Висота в холці 160-170см з добре розвиненою грудною кліткою, довга шия, легка голова. Краще вибирати коней гнідої, вороної і рижої мастей.

Для конкурів (подолання перешкод) підбирають масивних коней (ростом 162-164 см) з хорошим обхватом грудей (біля 200см). В екстер’єрі конкурні коні повинні переважати верховий тип. Володіти витривалістю і сміливістю, хорошою здатністю до скачок. Таким вимогам відповідають – чистокровна верхова, тракененська, гановерська, будьонівська і інші породи.

Для триборства підходить кінь, близький по складу до верхових, високорослих (162-168см) сухої конституції, витривалий, елегантного вигляду, мати правильну постановку ніг, добре розвинені ребра. Для триборства підходять коні чистокровної верхової породи, тракененської, будьонівської.

Для стипль-чезу і бар'єрних скачок бажані верхові коні, високорослі (164 і вище), підвищена міцність сухожиль і зв'язок.

При виборі спортивних коней необхідно враховувати її екстер'єр, роботоздатність, вік, здоров'я і темперамент.

Спортивний кінь повинен мати виразні очі, невелику голову, розвинуту шию, невеликі вуха, бути сміливою, мати зовнішній нарядний вигляд. Для класичних видів спорту, особливо при виїздки ефективні коні золотисто-рижої масті.

В сучасних видах спорту використовують коней від 5 до 18 років, для виїздки – 8-16, конкурів – 8-14, триборства – 6-12, стипль-чезів і бар'єрних скачок – 5-6, національних ігор – 5-10 років.

Для спорту найбільш бажанні коні сильного урівноваженого рухливого типу. Вони легко привикають до вершника, швидко пристосовуються до його вимог, вони краще адаптуються до зовнішнього середовища. Працюючи з конем, необхідно обдуманно використовувати методи заохочення і покарання. Вміле поводження з конем сприяє успіху, приводить його в довіру, але часті покарання викликають боязливість і робить коня нервовим.

Грубе поводження псує нервову систему коня, виробляє захисні рефлекси, злість, в результаті чого він стає важко керованим.

Коні люблять ласку, вони солодколюбиві. Даючи солодке (цукор, моркву) необхідно, щоб вони виконали певну вимогу.

4. Утримання, годівля спортивних коней і догляд за ними

В кінноспортивних господарствах будуть комплекси на 20, 40, 80 і більше коней. В їх склад входять криті манежі, адміністративно-господарські будівлі конюшні з денниками (2х2,5м) ізолятор, підсобні приміщення, іподром з манежем, конкурсними полями. Конюшні будують світлі, сухі з достатньою вентиляцією.

На комплекс встановлюють розпорядок дня, який передбачає час годівлі, напування, чищення коней. Прибирання приміщення, проведення тренування. Розпорядок дня може змінюватись залежно від ситуації, об'єму і характеру робіт. Високі якості спортивних коней формуються і проявляються при повноцінній годівлі. Важливе значення має правильна годівля в день змагань. Перед ними увечері зменшують кількість сіна. Ранком сіно дають до 700-800 г, але до вівса додають 200-250г цукру.

Коня необхідно не тільки добре годувати, але і своєчасно напувати. Добова потреба коня у воді залежить від багатьох факторів: пори року, температури і вологості повітря, виду корму, характеристики роботи і т.д. саме середня потреба взимку – до 25л, влітку – до 35л. При посилених навантаженнях кінь випиває до 50л води на добу.

Спортивні коні потребують хорошого догляду за копитами. При виході на тренування і після роботи копита очищають від грязі. Особливу увагу приділяють видаленню бруду з стрілкової борозни. Недотримання цього призводить до загнивання стрілки і може служити причиною атрофії.

Фактор збереження цілісності копит – привальна і своєчасна розчистка, при якій обрізають відрослий ріг і надають копиту правильної форми, рівної поверхні для щільного прилягання підкови до копита.

Основна мета кування – зберегти здоров'я копита, тобто захистити копитний ріг від стирання, обламування і застерегти чутливі частини копита від пошкоджень і хвороб.

Підкови для спортивних коней повинні бути легкими, але міцними, щоб вони не деформувались і не ламались під час змагань. Чим швидше рухається кінь, тим легшою повинна бути підкова. Важкі підкови ускладнюють роботу м'язів кінцівок.

Кування рисаків, вони мають свою специфіку. Підкова захищає копито не тільки від зношування, але являється одним із засобів балансування тварини на ходу. Праві і ліві підкови повинні бути однакові по масі.

5. Зоотехнічний, ветеринарний, фізіологічний та антидопінговий контроль в кінному спорті

Зоотехнічний і ветеринарний контроль проводиться з метою визначення дії тренувань і змагань на організм коня; вивчення характеру протікання відновлювальних процесів після напруженої м'язової діяльності під час тренувань і змагань; профілактика порушень стану здоров'я, обумовлене неправильним тренуванням; організація правильного режиму годівлі, догляду, утримання і кування.

Перша ознака здорового коня – хороший апетит; він охоче поїдає корм і п'є воду. Поряд з цим використовують клінічні показники (частоту пульсу, число дихальних рухів і ректальну температуру тіла), що визначають у коней до роботи і після дозованої роботи.

Крім клінічних використовують і дані гематологічних та антидопінгових досліджень. Наприклад – у здорових тварин підготовлених до змагань спортивні коні у стані спокою. Рано до годівлі і напування в 1мм^3 крові нараховують в середньому 7-8млн еритроцитів, а після інтенсивного тренування їх число зростає до 9-11млн. при допомозі лабораторних досліджень у крові визначають рівень гемоглобіну, підвищений вміст якого свідчить про вміст антидопінгових речовин.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть сучасні види кінного спорту.
2. Склад суддівської колегії.
3. Правила проведення змагань.

4. Принципи відбору спортивних коней.
5. Годівля і напування спортивних коней.
6. Особливості кування спортивних коней.
7. Види контролю, що запроваджені в кінному спорті.